

Politická revue, Ročenka Masarykovy university v Brně) a o další specializovaná periodika (mj. *Časopis pro železniční právo a politiku, Naše věda, Nekalá soutěž, Soutěž a tvorba, Obzor národohospodářský, Parlament, Péče o mládež, Peněžní praxe, Právo československé či Zemědělská politika*).

Z biografického hlediska by mohly být doplněny životopisné údaje k autorům a důsledně určeno také autorství jednotlivých článků. V databázi se totiž objevuje jeden autor i pod čtyřmi jmény (např. Hrdlička; Hrdlička, V.; Hrdlička, Vlad.; Hrdlička, Vladimír) a pod jedním jménem se někdy naopak skrývají články dvou různých autorů (Cyril Horáček, Jan Kapras, Vladimír Kubeš a František Vážný) – většinou jde o příbuzné (o otce a syna – Horáčkové a Kaprasové, či o strýce a synovce – Vážní), jindy o pouhou shodu jmen (Kubešové), což bývá z bibliografického hlediska ještě komplikovanější. Chybná autorská přiřazení se běžně vyskytují také v rámci knihovních katalogů, proto je nutné vycházet jak z vlastního textu publikací, tak ze znalosti dobových reálií.²

Jako každý nový projekt má databáze sice své dětské nemoci, ale klady nepochybně převažují. Ocenění pak patří nejen samotným tvůrcům, ale také instituci, která projekt zaštitila, protože k čemu jsou nápady, aktivity a přípravy projektů, pokud nenacházíte alespoň elementární porozumění na povolaných místech.

JUDr. Mgr. Ondřej Horák, Ph.D.

Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Gerloch A. – Kysela J. a kolektiv. 20 let Ústavy České republiky. Ohlédnutí zpět a pohled vpřed. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 391 s.

Ve dnech 10. a 11. prosince 2012 proběhla v prostorách Senátu a Poslanecké sněmovny konference k příležitosti 20. výročí vzniku Ústavy České republiky. Téměř o rok později vyšla tato kniha, která je především, ale nejen, souborem vystoupení, jež na této konferenci zazněla. Kolektiv autorů čítá 26 rozmanitých osobností jednak života politického (například *Marka Bendu, Milana Štěcha, Miroslavu Němcovou, Zdeňka Jičínského*), akademického (*Borise Baloga, Jiřího Drahoše, Aleše Gerlocha, Jana Grince, Dušana Hendrycha, Marka Káčera, Michala Klímu, Jana Kudrnu, Jana Kyselu, Pavla Maršálka, Miloše Matulu, Václava Pavlíčka, Ondřeje Preusse, Karla Schelle, Jána Sváka, Michala Tomáška a Jana Wintra*), tak osobností z prostředí soudcovského (*Pavla Holländera, Zdeňka Kühna, Jiřího Malenovského, Vladimíra Sládečka, Kateřiny Šimáčkové*), přičemž mnoho z vyjmenovaných osobností by bylo možno zařadit do více zmiňovaných kategorií.

Jak je patrné z názvu knihy, příspěvky se věnují jednak vzniku Ústavy ČR, jednak se objevují úvahy o možných změnách jejího textu. Některé příspěvky hodnotí to, jak naše Ústava a jednotlivé ústavní instituty obstály během dvaceti let svého působení v českém právním systému. Kniha by tedy neměla chybět v knihovně žádného „ústavomilce“, ale také každého, kdo se zajímá o politicko-právní dopady Ústavy na život společnosti. Vzhledem k tomu, že kniha je de facto sborníkem z konference, je nutné k ní také tak přistupovat, mnoho textů tedy začíná slovy „*Vážené dámy, vážení pánové...*“ a to zejména počáteční projevy. Některé statě jsou psány více jako články, z některých dýchá fakt, že jde o přeepsané mluvené slovo. Po úvodních projevech, které čtenáře seznamují s významem české Ústavy a jejím místem v systému českého

² Poměrně kuriózní záměnu najdeme v rámci publikace *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepiscetví* (2009), kde byla k výkladu (s. 879–881) o právním historiku Františku Čádovi (1895–1975) umístěna fotka jeho stejnojmenného otce (1855–1918), profesora filosofie a pedagogiky. Naopak Fr. Čádovi ml. bývá nesprávně přiřazováno autorství doslovu (s. 75–80) k Tilschově práci *Aforismy a myšlenky*, vydané z rukopisné pozůstatosti Právnickou jednotou v Praze v roce 1916. Také autor této recenze nesprávně zařadil při zpracovávání bibliografie prof. Kubeše některé práce jeho jmenovce.

právního řádu, přichází několik příspěvků, které se věnují vzniku Ústavy. Velmi podnětným je z tohoto pohledu příspěvek *Dušana Hendrycha*, který se věnuje zdrojům návrhů Ústavy a nechává nás nahlédnout do fungování ústavní kuchyně z pohledu jednoho z členů Komise vlády pro její přípravu. Na téma vzniku Ústavy ČR navazují i další autoři – například *Marek Benda*, který do svého textu promítá osobní často i úsměvné vzpomínky na tvorbu a vznik jejího textu. Velmi čtivý a poučný je text *Paula Maršálka*, který se věnuje ústavní mytologii či mytizaci Ústavy a zamýšlí se nad otázkami změn Ústavy na základě změn společenských. Hodnotný text přináší *Jan Kudrna*, který se věnuje dle svých slov jedné z našich ústavních tradic, kteroužto je „záplatování“. Vyjmenovává jednotlivé faktory, které byly součástí přípravy ústavního textu a které ovlivnily pozdější přístupy k Ústavě. Mezi faktory řadí například krátký čas na její přípravu, vyloučení opozice z příprav či převratnost doby, ve které se text připravoval.

V knize nalezneme také texty týkající se Ústavního soudu a jeho vlivu na Ústavu ČR – poučnou sondu k pojmu materiálního jádra Ústavy, respektive náležitostí demokratického právního státu, v judikatuře Ústavního soudu přináší *Ondřej Preuss*. Pojmu materiální ohnisko se věnuje také příspěvek *Marka Káčera*, který analyzuje pojem společenské smlouvy právě ve spojení s materiálním jádrem ústavy a tyto dva pojmy staví do protikladu.

Kateřina Šimáčková rozebírá pojmy právní stát a vláda práva a poukazuje na deficity, které v České republice v právním světě panují, jde například o nedostupnost soudní ochrany pro vyčleněné skupiny obyvatel, či nekvalitní právní argumentaci v sociálních otázkách ať ze strany advokátů, soudů či úřadů. Několik příspěvků v knize se věnuje dalšímu důležitému tématu a to spojení a fungování Ústavy ČR v rámci Evropské unie. *Jan Wintr* a *Zdeněk Kühn* přinášejí analýzu ústavních institucí v průběhu dvou desetiletí Ústavy ČR – v prvním případě jde o Parlament a jeho kulturu, v případě druhém se jedná o proměny Ústavního soudu ČR.

Příjemným zpestřením knihy je text *Jána Sváka* a *Borise Baloga* s názvem *20 Fiktivních a reálných problémů Ústavy SR alebo politické strany ako pohotový liečiteľ ústavného hypochondra*. Čtenář jejich příspěvku, zvláště po přečtení textů předcházejících, zjišťuje, že některé problémy česká ústava s tou slovenskou sdílí (například velmi často propíraná problematika imunity poslanců).

Texty v samotném závěru knihy se váží jednak na vztah Ústavy a správního práva (příspěvek *Vladimíra Sládečka*), jednak zde najdeme text *Karla Schelleho*, který nás vrací do 30. let 20. století a doby tehdejších návrhů na změnu ústavy.

Knihy přináší texty, díky kterým lze nahlédnout na Ústavu ČR z různých úhlů pohledu, což lze kvitovat. Jak již bylo zmíněno výše, na některých příspěvcích je velmi zřetelné, že se jedná o přepis vystoupení na konferenci, některé mají formálnější charakter a jsou zpracovány více jako odborný text, proto také čtení knihy není vždy jednoduché či plynulé.

Výtkou, kterou je možné směrem k představované publikaci vznést, je doba jejího vydání. Vzhledem k tomu, že publikace vyšla až na sklonku podzimu roku 2013, přičemž jejím cílem bylo reflektovat stav na konci roku 2012, jsou některé představy, předpoklady a vize v ní obsažené již překonané. Ústava ČR dostala v období svých dvacátých „narozenin“ dárek, respektive pro mnohé spíše danajský dar, v podobě institutu přímé volby prezidenta. Jelikož rok 2013 byl z hlediska ústavního práva poměrně značně poznamenán spory o výklad pravomocí prezidenta, zpopularizoval se pojem ústavních zvyklostí aj., jsou některé problémy, na které je v knize upozorňováno, viděno dnešní optikou, problémy spíše druhé kategorie. Na druhou stranu s tímto vědomím je knihu potřeba číst, jelikož je nepochybné, že kdyby konference nebyla ke dvacátému, ale k jednadvacátému výročí Ústavy ČR, pak by se její obsah mohl podstatně lišit. A proto se nezbyvá než těšit na to, co v závěrečném shrnutí připomíná *Jan Kysela* – za několik let tu bude výročí třicáté.

Text vznikl v rámci realizace Programu rozvoje vědních oblastí Univerzity Karlovy (PRVOUK) 04 s názvem Institucionální a normativní proměny práva v evropském a globálním kontextu.

Mgr. Ing. Tereza Krupová
Právnícká fakulta Univerzity Karlovy v Praze